

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLER İÇİN BİR BİLMECE: BİRDEN FAZLA EĞİTİM KURUMUNDA OLMAK

A RIDDLE FOR GIFTED STUDENTS: BEING IN MORE THAN ONE EDUCATIONAL
INSTITUTION

Ferhat BAHÇECİ¹

Uğur EPÇAÇAN²

Öz

Bu araştırmanın amacı, birden fazla eğitim kurumunda öğrenim gören özel yetenekli öğrencilerin bu kurumlardaki öğrenimlerine ilişkin avantajları, dezavantajları, aldıkları eğitimden nasıl etkilendiklerini ve bunun kendileri için neyi ifade ettiğini belirlemektir. Bu araştırma, durum çalışması ile desenlenmiş nitel bir araştırmadır. Araştırmanın çalışma grubunu 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Siirt ilinde ortaöğretim düzeyinde birden fazla kurumda öğrenim gören on bir özel yetenekli öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcıların tamamı Bilim ve Sanat Merkezi (BİLSEM) ve fen lisesinde okumaktadır. Aynı zamanda öğrencilerin yedisi özel öğretim kursuna gitmekte ve bir öğrenci de özel bir kurumda keman kursu dersi almaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın veri analizi içerik analizi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin yeteneklerini ortaya koyup geliştirebildikleri BİLSEM'e daha çok gitmek istedikleri halde yoğunluktan dolayı burayı ihmal edebildikleri tespit edilmiştir. Bütün öğrencilerin meslek edinme ve gelecek kaygısı gibi durumlardan dolayı zorunlu olarak önceliği fen lisesine verdiği ortaya çıkmıştır. Bu çocukların özel yetenekli olduğunu unutmamakla birlikte, yaşadıkları kaygı ve stresi ortadan kaldıracak veya en aza indirgeyecek eğitim politikaları geliştirilebilir. Bu politikalar onların yetenekleri doğrultusunda gelişmelerini ve evrensel anlamda ülkeye ve insanlığa katkıda bulunmalarını sağlayacak düzeyde belirlenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Özel yetenekli öğrenci, Bilim ve Sanat Merkezi, fen lisesi, özel öğretim kursu.

Abstract

The purpose of this research is to determine the advantages and disadvantages of studying in more than one educational institution for gifted and talented students, how they are affected by the education they receive and what this means to them. This research is a qualitative research designed with a case study. The study group of the study consists of eleven gifted and talented students studying at more than one institution at secondary level. All of the participants study at the Science and Art Center (BİLSEM) and science high school. At the same time, seven of the students attend private education courses and one student takes a violin course lesson in a private institution. In the research, semi-structured interview form developed by the researchers was used as a data collection tool. Content analysis, one of the qualitative research approaches, was used for data analysis. As a result of the research, it was determined that the students could neglect this place because of the density, although they wanted to go to BİLSEM, where they could reveal and develop their talents. It has been revealed that all students give priority to science high school because of situations such as profession and future anxiety. While not forgetting that these children are specially talented, educational policies can be developed to eliminate or minimize anxiety and stress. These policies should be determined to enable them to develop in line with their abilities and contribute to the country and humanity in a universal sense.

Keywords: Gifted and talented student, Science and Art Center, science high school, special education course.

¹ Firat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, ferhatbahceci@hotmail.com

² Siirt Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO, Çocuk Gelişimi Bölümü, ugur56@siirt.edu.tr

1. GİRİŞ

Eğitim almak, tüm bireylerin sahip olduğu bir hak olmakla birlikte bireyin, gereksinimleri doğrultusunda eğitimden yararlanmasıyla bu hak anlam kazanmaktadır. Ayas'a (2010) göre eğitimin temel amaçlarından biri, bireyin kişisel özelliklerini, gereksinimlerini ve bireysel farklılıklarını dikkate almaktır. Dolayısıyla eğitim alma veya bundan yararlanma düzeyi bireysel farklılıklar ile değişebilir. Mesela normal akranlarından anlamlı düzeyde üstün potansiyele sahip olan özel yetenekli öğrencilerin gereksinimlerinin karşılanması onların daha iyi ve sağlıklı bireyler olarak yetişmesine katkı sağlayacaktır. Bu konuda almış oldukları eğitimin şekilden veya niceliksel yoğunluktan öteye geçip onların ihtiyaçlarını en iyi şekilde karşılaması gerekmektedir. Bu yüzden özel yetenekli öğrencilerin eğitsel gereksinimlerinin karşılanması amacıyla birden fazla kurumda eğitim verilmesi bu öğrencilerin ne kadar motive oldukları, farklı kurumlardaki eğitsel süreçlerin kendilerine ne kadar hitap ettiğini ve bu tempoyu ne kadar taşıyıp kaldırdıkları açısından önemlidir. Dolayısıyla öğrencilerin birden fazla kurumda eğitim görmeleri, ne kadar motive olduklarıyla da ilgilidir. Akbaba (2006), öğrencilerin ilgi duyduğu ve yetenekli olduğuna inandığı konularda daha dikkatli olduğunu söylemiştir. Öğrencinin böylece sorumluluğunu yerine getirdiğini ve daha sağlıklı motive olduğunu ifade etmiştir. Ona göre bireyin iyi bir motivasyona sahip olması başarıyı da getirecektir. Bununla ilgili Koshy (2002), özel yeteneklilerin eğitsel gereksinimlerinin yerine getirilmesi için okulda ilgi ve yeteneklerini geliştirebilecekleri, onları motive eden yaratıcı etkinliklerin sunulması gerektiğini açıklamıştır.

Özel yeteneklilerin eğitimi, üzerinde önemle durulması gereken bir konudur. Çünkü bu bireylerin doğru bir eğitimle, yakın çevresinden başlayıp ülkesine hatta evrensel anlamda bütün dünyaya katkı sağlayabilecek potansiyele sahip bireyler olabileceklerini unutmamak gerekir. Enç (2005), devletlerin önemli düzeyde gelişimine katkı sağlayan bireylerin, ortalama düzeyde zekâya sahip bireyler olmadığını üstün veya özel yetenekli bireylerin bunu gerçekleştirdiğini ifade etmiştir. Ancak bilim, sanat, teknoloji ve diğer bütün gelişim alanlarında bu bireyleri doğru şekilde eğiten ve onlardan yararlanan toplumlar başarılı olmuştur. Akarsu (2004) özel yeteneklilerin, tarihin bütün dönemlerinde toplumların gidişatlarına yön veren liderler olduğunu, sorunların üstesinden gelen yaratıcı kişilik özelliklerine sahip olduğunu söylemiştir. Ancak Çitil'in (2018), Türkiye'de özel yeteneklilerin eğitim politikalarını değerlendirdiği çalışmasında, ülke olarak özel yeteneklilerin eğitimi konusunda yeterli düzeyde bir başarı ortaya konulmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç özel yeteneklilerin eğitimindeki politikaların planlı ve sistemli olmaması, hedefler ve uygulamalar arasında tutarsızlıklar olması ile açıklanmıştır. Dolayısıyla özel yeteneklilerin eğitimi için bu ve benzeri araştırmalar düşünüldüğünde birden fazla eğitim kurumunda olmanın bu bireyler için ne anlama geldiği, yeterli düzeyde bir başarının elde edilip edilmediği merak konusu olmuştur.

Araştırmaya konu olan öğrencilerin eğitim aldığı kurumlar; Bilim ve Sanat Merkezi (BİLSEM), fen lisesi, özel öğretim kursu ve keman kursu şeklindedir. Bu kurumlardan kısaca söz etmek faydalı olacaktır. Bilim ve Sanat Merkezi, özel yetenekli öğrencilerin (resim, müzik ve genel zihinsel yetenek) örgün eğitim kurumlarındaki eğitimlerini aksatmayacak şekilde bireysel yeteneklerinin farkında olmalarını ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak amacıyla açılmış olan bağımsız özel eğitim kurumlarıdır (MEB, 2017). Fen lisesi, eğitim-öğretim süresi 4 yıl olan yatılı ve karma eğitim veren okullardır. Fen ve matematik becerisi yüksek öğrencilerin çoğunlukta olduğu ve bu alanda gelişimin öncelikli tutulduğu fen liseleri, ülkemiz ortaöğretiminde başarılı öğrenci açısından vitrin özelliği gösteren okullar arasındadır (MEB, 2010). Özel öğretim kursu, dershanelerin kapanmasından sonra oluşan boşluğun giderilmesi ve eğitsel mağduriyetlerin oluşmaması için ortaöğretime veya yükseköğretime giriş sınavlarına veya bu sınavlar kapsamındaki derslere hazırlık

niteliğinde tek bilim grubu izni olan kurumlardır (MEB, 2014). Keman kursu, özel bir kurumda, öğrencinin yeteneği doğrultusunda aldığı bir kurstur.

Araştırmanın konusu, alanyazın incelendiğinde üzerinde pek durulmayan bir konu olduğu dolayısıyla burada ele alınması açısından önemli bulunduğu ve bu araştırmaya bir değer kazandıracığı umulmaktadır. Özel yetenekli öğrencilerin gerekli görülen birden fazla kurumda eğitim alması “ihtiyaçlarının karşılandığı” düşüncesini akla getirir. Ancak bu düşüncenin ne kadar yerli yerinde olduğunu, öğrencilerin gözüyle görmek dolayısıyla problem durumunun odağında bulunan kişilerle çalışmak önem kazanmaktadır.

Özel yetenekli öğrencilerin sahip oldukları potansiyel ölçüsünde eğitim ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için birden fazla eğitim kurumunda farklı eğitsel süreçlere dâhil olmaları söz konusudur. Bir ihtiyacın karşılanması noktasında farklı kurumlarda eğitim almak bu öğrenciler için önemli olabilir. Ancak bununla birlikte bu durumun özel yetenekli öğrenciler açısından ne anlama geldiği merak konusu olmuştur. Dolayısıyla birden fazla eğitim kurumunda olmak özel yetenekli öğrenciler için, ihtiyaçlarının karşılandığı bir süreç mi? Yoksa ihtiyaç olduğu halde içinden çıkılamayan bir bilmecce mi? Merak konusu olan bu problem durumunun, öğrencilerin görüşleri alındıktan sonra belirginleşeceği düşünülmektedir.

Araştırmanın amacı birden fazla eğitim kurumunda öğrenim gören özel yetenekli öğrencilerin bu kurumlardaki öğrenimlerine ilişkin avantajları, dezavantajları, aldıkları eğitimden nasıl etkilendiklerini ve bunun kendileri için neyi ifade ettiğini belirlemektir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, bilimsel sorulara yanıt bulmak için ayırt edici bir yaklaşım olarak kabul edilen (Büyüköztürk ve diğerleri, 2014: 21), durum çalışması ile desenlenmiş nitel bir araştırmadır. Hays’a (2004) göre durum çalışması, bir ya da birden fazla olayın, sosyal grubun, programın veya ortamın ayrıntılı bir şekilde özgün ortamında incelenmesidir. Merriam (2013) ise durum çalışmasını, bütünsel bir betimleme ve açıklama bulma odaklı olarak ifade etmiştir.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2019-2020 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Siirt ilinde, ortaöğretim düzeyinde öğrenim gören özel yetenekli öğrencilerden, birden fazla öğretim kurumuna giden on bir öğrenci oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin tamamı hem BİLSEM’de hem de fen lisesinde okumaktadır. Aynı zamanda öğrencilerin yedisi özel öğretim kursuna gitmekte ve bir öğrenci de özel bir kurumda keman kursunda ders almaktadır. Katılımcıların demografik özellikleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Cinsiyet	Sınıf				Toplam
	9	10	11	12	
Kız	1	2	2	1	6
Erkek	1	2	1	1	5
Toplam	2	4	3	2	11

Tablo 1’de görüldüğü gibi katılımcıların 6’sı kız ve 5’i erkektir. Tüm sınıflar düzeyinde katılım sağlandığı görülmektedir.

Ayrıca keman kursuna giden öğrenci 9. sınıftaki kız öğrencidir. 11. ve 12. sınıftaki öğrencilerin tamamı ile 10. sınıftaki bir kız ve bir erkek öğrenci de özel öğretim kursuna giden öğrencilerdir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Hazırlanan görüşme formu, uygulama yapılmadan önce kapsam geçerliği için bir eğitim programı uzmanı, bir psikolojik danışmanlık ve rehberlik uzmanı ile bir özel eğitim öğretmenin görüşüne sunulmuştur. Uzmanlardan gelen görüşler değerlendirilip gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra görüşme formuna son şekli verilmiştir. Son şekli verilen görüşme formu katılımcılar dışında, özel yetenekli bir öğrenci grubuna okutulmuş ve öğrencilerin görüşleri alınmıştır. Veri toplama aracındaki sorular aşağıdaki gibidir:

1. İsteyerek gittiğiniz kurumlar hangileridir? Sebebini açıklayınız.
2. Birden fazla kurumda eğitim almanın avantajları nelerdir?
3. Birden fazla kurumda eğitim almanın dezavantajları nelerdir?
4. Eğitim aldığınız hangi kurum sizin için önceliklidir? Neden?
5. Sadece bir kuruma devam etmek isteseydiniz bu hangisi olurdu? Neden?
6. Gittiğiniz eğitim kurumlarında neler hissettiğinizi hangi duyguyla ifade edersiniz? Nedenini açıklayabilir misiniz?

Veri toplamak için gerekli izinler alınmış, okul idaresi ile görüşülerek belirlenen gün ve saatlerde görüşmeler yapılmıştır. Katılımcıların görüşlerini rahat bir şekilde ifade edebilmeleri için görüşmeler okul idaresinin belirlediği uygun bir odada gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı moderatörün başkanlığında öğrencilere sorular tek tek sorulmuştur. Bu esnada bir raportör gerekli notları almıştır. Aynı zamanda tüm konuşmalar, katılımcılardan da izin alınarak kayıt cihazına kaydedilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Bu araştırmada, nitel araştırma yaklaşımlarından içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Veriler içerik analizinde derin bir işleme tabi tutulur. Fark edilemeyen kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilebilir. Bu amaçla toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması, daha sonrada ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 259). Nitel araştırmada veri analizi; verilerin hazırlanmasını ve organizasyonunu, kodlamayı ve kodların bir araya getirilmesiyle temaların oluşturulmasını ve son olarak veriyi şekiller, tablolar ya da bir tartışma halinde sunmayı içermektedir (Creswell, 2016: 180). Araştırmacılar alt problemler doğrultusunda kategoriler ile kodları birbiriyle ilişkili biçimde açıklayarak tabloları düzenlemiştir. Araştırmaya katılan her bir öğrenci için K1, K2, K3...şeklinde kodlamalar kullanılarak doğrudan alıntılar gösterilmiştir.

Araştırmanın güvenilirliği Miles ve Huberman'ın (2006), [Güvenirlik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)] güvenilirlik formülü kullanılarak yapılmıştır. Onlara göre araştırmacı ile uzman kişinin analizlerde % 70 oranında bir güvenilirlik yüzdesine ulaşması gerekmektedir. Aşağıda her bir tema için hesaplanan güvenilirlik kat sayıları verilmiştir: İsteyerek Gidilen Kurumlar temasındaki ortalama güvenilirlik kat sayısı .94, Birden Fazla Kurumda Olmanın Avantajları temasındaki ortalama güvenilirlik kat sayısı .91, Birden Fazla Kurumda Olmanın Dezavantajları temasındaki ortalama güvenilirlik kat sayısı .92, Öncelikli

Kurum temasında ortalama güvenilirlik kat sayısı 1.0, Devam Edilmek İstenen Tek Kurum Olsa adlı temada ortalama güvenilirlik kat sayısı 1.0, Kurumların Hissettirdiği Duygu temasında ortalama güvenilirlik kat sayısı .96 olarak çıkmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Öğrencilerin, isteyerek gittikleri kurumlara ilişkin görüşleri ve nedenleri alt problemine ilişkin bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin, “İsteyerek Gidilen Kurumlar” alt problemine ilişkin görüşleri 4 okul türü kategorisinde toplanmıştır. Ulaşılan verilere Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin, İsteyerek Gittikleri Kurumlara İlişkin Görüşleri

Alt Problem	Kategori	Kod	f
İsteyerek Gidilen Kurumlar	BİLSEM	• Eğlenmek	11
		• Yeteneği geliştirmek	
	Fen Lisesi	• Kafa dinlemek	10
		• Daha iyi bir gelecek	
Özel öğretim kursu	• Başarımın sonucu	7	
	• İldeki en iyi okul		
Keman Kursu	• Okul derslerini desteklemesi	1	
	• Sınavlara hazırlaması		
		• İlgi	
		• Kendimi ifade etme aracı	

Tablo 2’de öğrencilerin, isteyerek gidilen kurumlara ilişkin görüşleri incelendiğinde; “BİLSEM”, “Fen Lisesi”, “Özel Öğretim Kursu” ve “Keman Kursu” kategorileri oluşturulmuştur. Aşağıda öğrencilerin bu kurumlara gitme sebeplerine ilişkin görüşlerine doğrudan alıntılarla yer verilmiştir.

“BİLSEM” kategorisi:

“BİLSEM’e kafa dinlemek için gidiyorum.” (K1, K2)

“BİLSEM’de öğrenirken eğleniyorum.” (K1)

“Sanatla uğraşmak beni dinlendiriyor.” (K6)

“Burada yeteneklerimi geliştirirken, hayallerimdeki gerçek kişi oluyorum.” (K10)

“Herkesin yetenekleri doğrultusunda eğitim aldığı bir yer olduğu için, BİLSEM’e isteyerek gidiyorum.” (11)

Elde edilen görüşlere göre öğrencilerin bu yoğunluk içerisinde BİLSEM’e giderken dinlendiği, severek yaptığı bir işten dolayı eğlendiğini söylemek mümkündür. Öğrencilerin böyle bir ortamda hayalindeki kişi olduğu ve yeteneklerini ortaya koyabilecek bir yerde olduğu için mutlu olduğu bulgusuna ulaşılabilir.

“Fen Lisesi” kategorisi:

“Daha iyi bir gelecek vadettiği için fen lisesine isteyerek gidiyorum.” (K1, K7)

“Geleceğimi düşünerek okula gelmek beni motive ediyor.” (K4)

“Başarımın somut adresinde olmak beni heyecanlandırıyor.” (5)

“İlin en iyi okuluna gelmek, evet isteyerek yaptığım bir şey.” (9)

Öğrencilerin bulunduğu koşullar içerisindeki en iyi okula gitmesi ve bunu başarısının karşılığı olarak görmesi öğrenciye haklı bir gurur yaşatmaktadır. Öğrencilerin geleceğine yönelik planlarını fen lisesi ortamında daha emin bir şekilde yaptıklarını görmek mümkündür.

“Özel Öğretim Kursu” kategorisi:

“Okuldaki derslerimi desteklediği için özel öğretim kursuna gidiyorum.” (K7)

“Özel öğretim kursu sınavlara iyi bir hazırlık imkânı sunuyor.” (K8)

Özel öğretim kurslarının öğrenciler için özellikle sınavlara hazırlık noktasında ve okuldaki dersleri desteklediği ölçüde önem kazandığı ifade edilebilir.

“Keman Kursu” kategorisi:

“Keman, kendimi ifade etmenin, iletişim kurmanın özel bir yoludur.” (K2)

Bireysel farklılıklara ve yeteneklere önem vermek ve fırsat vermek böyle bireylerin kendilerini daha iyi ifade etmeleri için bir iletişim köprüsü daha kurmak anlamına gelebilir. Dolayısıyla her bireyin kendini daha iyi hissettiği ve daha iyi ifade ettiği bir iletişim kanalı veya herhangi bir fırsatı oluşturabilmek olumlu olabilir. Karşılıklı verimi arttırabilir.

3.2. Birden fazla kurumda eğitim almanın avantajları alt problemine ilişkin bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin, “Birden Fazla Kurumda Olmanın Avantajları” alt problemine ilişkin görüşleri 5 kategori altında toplanmıştır. Bulgular Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Öğrencilerin, Birden Fazla Kurumda Eğitim Almanın Avantajlarına İlişkin Görüşleri

Alt Problem	Kategori	Kod	f
Birden Fazla Kurumda Olmanın Avantajları	Başarı	<ul style="list-style-type: none"> Başarıyı yükseltiyor Yetenek geliştirme fırsatı ile başarıya uzanma Başarı odaklı yaşam planlaması 	11
	Pekiştirme	<ul style="list-style-type: none"> Kurumlardaki derslerin birbirini tamamlaması Farklı öğretmenlerle daha iyi kavrama Zamanla uzmanlaşma fırsatı 	8
	Çok Yönlü Gelişim	<ul style="list-style-type: none"> Akademik gelişimin yanında özgüven gelişimi İlgi duyulan alanlara yönelme Farklı yetenekleri geliştirme Farklı fikirlere ulaşma 	8
	Denge	<ul style="list-style-type: none"> Biri yoğun stresli diğeri dinlendirici Okulda ders yoğunluğu BİLSEM’de sanatla rahatlatma Zorunlu sıkıcı, serbest ferahlatıcı 	5
	Sosyal Çevre	<ul style="list-style-type: none"> Farklı okullardan arkadaş edinme 	2

Tablo 3’te öğrencilerin, birden fazla kurumda eğitim almanın avantajlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde; “Başarı”, “Pekiştirme”, “Çok Yönlü Gelişim”, “Denge” ve “Sosyal Çevre” kategorileri oluşturulmuştur. Aşağıda tüm kategoriler için katılımcı görüşlerinden doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

“Başarı” kategorisindeki doğrudan alıntılar:

- “Birden fazla kurumda eğitim almak başarıyı yükseltmek için beni tetikliyor.” (K7)
“Birden fazla kurumda olmak başarı odaklı bir yaşamı planlamak demektir.” (K10)
“Yetenekleri geliştirme fırsatı aynı zamanda başarılı olmamızı sağlıyor.” (K11)

Öğrencilerin birden fazla kurumda öğrenim görmesi daha planlı ve başarı odaklı yaşama hissini güçlendirdiği söylenebilir. Aynı zamanda öğrencinin yeteneklerini geliştirme fırsatını da elde etmesi ‘yapabilirim duygusunu’ yaşamasına yardımcı olmaktadır.

“Pekiştirme” kategorisindeki doğrudan alıntılar:

- “Özel öğretim kursundaki dersler okuldaki derslerimizi pekiştiriyor.” (K1, K3)
“Farklı öğretmenlerin farklı açılardan anlatımı ile daha iyi kavrama avantajımız var.” (K3)
“Bir kurumda öğrenemediğimi diğerinde öğrenebilirim.” (K7)
“Zamanla ilgi duyduğum alan üzerinde uzmanlaştığımı hissediyorum.” (K8)

Farklı kurumlarda öğrenim görmek öğrenciler için öğrenmeleri tamamlayıcı bir avantaja sahip olmak anlamına gelmektedir. Yani dersleri hem tekrar etmek hem de farklı öğretmenlerden almak daha kalıcı bir öğrenme gerçekleştirmeye yardımcı olmaktadır.

“Çok Yönlü Gelişim” kategorisindeki doğrudan alıntılar:

- “Farklı kurumlarda olmak ilgi duyduğumuz alanlara yönelme fırsatı demektir.” (K3)
“Farklı kurumların avantajı öğrencileri çok yönlü geliştirmesidir.” (K6)
“Akademik gelişimin yanında özgüvenimi de geliştiriyor.” (K8)
“Bu kurumlarda farklı fikirlere ulaşmanın olaylara farklı bakmanın avantajı var .” (K9)

Çok yönlü gelişimin ortaya çıkabilmesi için farklı zeminlerde değişik fırsatların oluşturulması gerekmektedir. Bu koşulların sağlanması öğrenci açısından olumlu bir durum olmakla birlikte öğrencinin kendini daha iyi hissetmesi dolayısıyla özgüveninin artması anlamına da gelmektedir.

“Denge” kategorisindeki doğrudan alıntılar:

- “Biri yoğun stresli diğeri dinlendirici yani terazi gibi bir denge var.” (K2)
“Okuldaki dersler çok yoğun ama BİLSEM’deki dersler sanat üzerine olduğu için beni rahatlatıyor.” (K4)
“Okul stres demektir. BİLSEM ise stresten uzak bir yaşam demektir.” (K6)

Öğrencilerin birden fazla kurumda öğrenim görmeleri, eğitimleri ve psikolojileri açısından bir denge durumunun ortaya çıkması önemli bir avantaj olarak kabul edilebilir.

“Sosyal Çevre” kategorisindeki doğrudan alıntılar:

“Farklı kurumlar, farklı arkadaşlıklar ve farklı çevre demektir. Bu güzel bir durumdur.” (K5, K9)

Özel yetenekli öğrencilerin birden fazla kurumda öğrenim görmekten dolayı çeşitli sosyal çevrelere sahip olmaları kişisel gelişimleri açısından farklı bir gereksinimin karşılanması ve önemli bir avantaj olarak düşünülebilir.

3.3. Birden fazla kurumda eğitim almanın dezavantajları alt problemine ilişkin bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin, “Birden Fazla Kurumda Olmanın Dezavantajları” alt problemine ilişkin görüşleri 3 kategori altında toplanmıştır. Elde edilen veriler Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin, Birden Fazla Kurumda Eğitim Almanın Dezavantajlarına İlişkin Görüşleri

Alt Problem	Kategori	Kod	f
Birden Fazla Kurumda Olmanın Dezavantajları	Zaman Problemi	<ul style="list-style-type: none"> Zamanın yetmemesi Zamanı istediği gibi geçirememesi Bazen bir kurumu ihmal etme 	10
	Yorgunluk ve Uykusuzluk	<ul style="list-style-type: none"> Üç kurum çok yorucu Aşırı fiziksel yorgunluk Uyku düzeninin bozulması 	10
	Stres	<ul style="list-style-type: none"> Neye ağırlık vereceğini şaşırma İstenilenlerin yapılamaması Beklenti çok yüksek 	8

Tablo 4’te öğrencilerin, birden fazla kurumda eğitim almanın dezavantajlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde; “Zaman Problemi”, “Yorgunluk ve Uykusuzluk” ve “Stres” kategorileri oluşturulmuştur. Aşağıda bu kategoriler için ayrı ayrı katılımcı görüşleri doğrudan aktarılmıştır.

“Zaman Problemi” kategorisindeki görüşler:

“Zamanı yetiştirmek konusunda sıkıntı yaşıyoruz.” (K2, K3)

“Okuldan dolayı BİLSEM’i bazen ihmal etmek zorunda kalıyorum.” (K3, K4, K11)

“Bütün zamanımızın eğitimle geçtiğini görmek benim için zaman kaybı olduğu anlamına geliyor.” (K6)

“Aşırı yoğunluktan dolayı yapmak istediklerimi yapamıyorum. Mesela kitap okuyamıyorum.” (K10)

Zaman probleminin öğrenciler için ciddi bir sorun olduğu görülmektedir. Bu problem bazen öğrencilerin bir kuruma gitmeyi ihmal etmelerine kadar olumsuz bir durumu ortaya çıkarabilmektedir. Zamanın doğru yönetilebilmesi ve öğrencinin ders dışında da birtakım faaliyetleri yapabilmesine yardımcı olunması öğrenciler açısından bir gereklilik olarak düşünülmektedir.

“Yorgunluk ve Uykusuzluk” kategorisindeki görüşler:

“Birden fazla kurumda olmak her zaman fiziksel yorgunluk demektir.” (K1,K5)

“Sürekli bir şeyler yapmak zorunda olmak, uyku düzenimi bozuyor.” (K2)

“Yorgunluk ve dolayısıyla uykusuzluk açısından ciddi bir dezavantaj olduğunu düşünüyorum.” (K7, K8)

Birden fazla kurumda olmak öğrenciler için fiziksel yorgunluk ve uykusuzluk gibi dezavantajları beraberinde getirebilmektedir. Eğitim niteliğini düşürmeden öğrencilerin yükünü hafifletmek için eğitim programlarının öğrenciye görelilik ilkesi de göz önünde bulundurulursa bir takım iyileştirmelerin yapılması mümkün olabilir.

“Stres” kategorisindeki görüşler:

“Neye ağırlık vereceğimi bilemiyorum. Bu da beni strese sokuyor.” (K2, K5)

“Birden fazla kurumda olmak, yüksek beklentiyi doğuruyor. Bu benim için aşırı stres demek.” (K9)

“İstediğim gibi çalışmadığımdan dolayı strese giriyorum.” (K10)

Yüksek düzeyde beklentinin ve öğrencinin buna eşlik eden ‘istediği gibi çalışmama’ kaygısının öğrencide stres sorunlarına yol açtığı görülmektedir. Öğrencinin motivasyonunu bozmadan, dozunda bir beklentinin olması daha hafif düzeyde bir kaygı olması anlamına gelebilir. Bu durum öğrencinin aşırı düzeyde stresli olmasının önüne geçebilir.

3.4. Öğrenciler için öncelikli olan kurum ve nedenleri alt problemine ilişkin bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin, “Öncelikli Kurum” alt problemine ilişkin görüşleri 1 kategori altında toplanmıştır. Bulgular Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Öğrencilerin, Kendileri İçin Öncelikli Olan Kuruma İlişkin Görüşleri

Alt Problem	Kategori	Kod	f
Öncelikli Kurum	Fen Lisesi	<ul style="list-style-type: none"> • İyi bir gelecek için • İstediğim meslek için • Para için • Kaliteli üniversite için • Tüm hayatımı belirleyeceği için 	11

Tablo 5’te öğrencilerin, kendileri için öncelikli olan kurumun hangisi olduğuna dair görüşleri incelendiğinde; “Fen Lisesi” kategorisi oluşturulmuştur. Bu kategori için aşağıda katılımcı görüşleri doğrudan aktarılmıştır.

“Fen Lisesi” kategorisi:

“Benim için fen lisesi önceliklidir. Nedeni ise iyi bir gelecek.” (K1, K3, K5)

“Fen lisesi, çünkü para kazanmanın garanti yoludur.” (K2)

“İstediğim mesleğe götüreceği için tabii ki fen lisesi.” (K4, K6)

“Fen lisesi çünkü sonunda kaliteli bir üniversiteye gideceğimi biliyorum.” (K7, K9)

“Fen lisesi çünkü BİLSEM’de belli bir yere kadar gidebilirim. Sonrası yok yani.” (K8)

“Fen lisesi çünkü BİLSEM’deki çalışmalarımı en fazla iki yıl daha sürdürebilirim.

Ama fen lisesi bütün hayatımı belirleyecek bir kurum.” (K10, K11)

Çalışma grubundaki tüm katılımcıların önceliği, yeteneğini bir yere taşımaktan ziyade geleceği garanti altına almayı tercih ettikleri görülmektedir. Bu durum belki de olumsuz bir izlenim yaratmamaktadır. Ancak özel yetenekli öğrencilerin sahip oldukları yeteneklerine dair uzun vadeli bir planlama yapamadıkları anlamına gelmektedir. Böyle bir bulgunun ortaya

çıkması özel yetenekli öğrencilerin yeteneklerine göre bir gelecek tasarlamaktan umutsuz oldukları gerçeğini doğurmuştur.

3.5. Öğrencilerin sadece bir kuruma devam etmek istemesi durumu ve nedenleri alt problemine ilişkin bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin, “Devam Edilmek İstenen Tek Kurum Olsa” alt problemine ilişkin görüşleri 3 kategori altında toplanmıştır. Bulgulara Tablo 6’da yer verilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin, Sadece Bir Kuruma Devam Edilmek İstenmesi Halindeki Tercihlerine İlişkin Görüşleri

Alt Problem	Kategori	Kod	f
Devam Edilmek İstenen Tek Kurum Olsa	Fen Lisesi	<ul style="list-style-type: none"> Garanti meslek Hayallerime giden yol Sosyal ortam 	8
	BİLSEM	<ul style="list-style-type: none"> Birebir eğitim, sakin ortam Yeteneklerimi geliştiriyorum 	2
	Keman Kursu	<ul style="list-style-type: none"> Kendimi sanatla buluyorum 	1

Tablo 6’da öğrencilerin, elinde olsa tercih edecekleri tek kurumun hangisi olduğuna ilişkin görüşleri incelendiğinde; “Fen Lisesi”, “BİLSEM” ve “Keman Kursu” kategorileri oluşturulmuştur. Aşağıda bu kategoriler için katılımcı görüşleri doğrudan alıntılar ile verilmiştir.

“Fen Lisesi” kategorisi:

“Sonunda garanti bir meslek olduğuna inandığım için fen lisesine devam etmek isterdim.” (K1, K5)

“Fen lisesinde iyi bir sosyal ortamım olduğu için burası diyorum.” (K3, K7)

“Hayallerime giden yol olduğu için fen lisesi.” (K4, K6)

“İstedğim mesleği elde edeceğim için yetersiz de bilsam fen lisesi diyorum.” (K10, K11)

Öğrencilerin kendi tercihlerine bırakılsa çoğunluğunun, istediği mesleği elde etme, geleceğini garanti altına alma gibi durumlardan dolayı fen lisesini tercih ettikleri görülmektedir.

“BİLSEM” kategorisi:

“Birebir eğitim ve sakin ortamı olduğu için BİLSEM’e devam etmek isterdim.” (K9)

“Bana bırakılsa yeteneklerimi geliştirme fırsatı verdiği için sadece BİLSEM’e giderdim.” (K8)

Az sayıda öğrencinin kendi tercihi ile yetenekleri doğrultusunda hareket etme fikrine sahip olduğu görülmektedir.

“Keman Kursu” kategorisi:

“Elimde olsaydı sadece keman kursuna gitmek isterdim. Çünkü kemanla kendimi buluyorum.” (K2)

Öğrencinin kendi tercihine bırakılsa, radikal bir ifade ortaya koyup sadece yaptığı sanatın peşinden gideceğini ifade eden öğrenciye de rastlamak mümkündür.

3.6. Gidilen eğitim kurumlarının hissettirdiği duygu ve nedenleri alt problemine ilişkin bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin, “Kurumların Hissettirdiği Duygu” alt problemine ilişkin görüşleri 4 kategori altında toplanmıştır. Elde edilen bulgulara Tablo 7’de yer verilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin, Eğitim Kurumlarının Hissettirdiği Duyguya İlişkin Görüşleri

Alt Problem	Kategori	Kod	f
Kurumların Hissettirdiği Duygu	BİLSEM	<ul style="list-style-type: none"> Mutlu Özgür 	11
	Fen Lisesi	<ul style="list-style-type: none"> Bazen mutlu bazen mutsuz Mutlu Kaygılı, stresli Hissiz 	11
	Özel öğretim kursu	<ul style="list-style-type: none"> Bir şey hissetmiyorum Genellikle mutlu Stresli 	7
	Keman Kursu	<ul style="list-style-type: none"> Eğlenceli küçük dünya 	1

Tablo 7’de öğrencilerin, gittikleri kurumların kendilerine hissettirdiği duyguya ilişkin görüşleri incelendiğinde; “BİLSEM”, “Fen Lisesi”, “Özel öğretim kursu” ve “Keman Kursu” kategorileri oluşturulmuştur. Aşağıda her bir kategori için katılımcıların doğrudan görüşlerine yer verilmiştir.

“BİLSEM” kategorisi için alınan görüşler:

“BİLSEM’deki esnek eğitim anlayışından dolayı her zaman çok mutlu hissediyorum.” (K1, K7)

“BİLSEM bana terapi gibi geldiği için mutlu hissediyorum.” (K5)

“Okulda dışında yeni ve farklı şeyler öğrenip yaptığım için burada mutluyum.” (K9)

“Yeteneklerimle baş başa kaldığım bir ortamda olduğumdan dolayı özgür hissediyorum.” (K2)

“Şunu ya da bunu yapmak zorundasın diyen biri olmadığı için BİLSEM’de özgür hissediyorum. Yani mutlu olduğum bir yer.” (K11)

Esnek eğitim anlayışı, terapi ortamı ve yetenekleri açısından kişinin kendi gerçeğini bulma fırsatını sunduğu için BİLSEM, özel yetenekli öğrencilerin kendini özgür ve mutlu hissettiği bir kurum olarak karşımıza çıkmaktadır.

“Fen Lisesi” kategorisi için alınan görüşler:

“Bazen mutlu bazen de mutsuz hissediyorum. Çünkü bu okulda her zaman karmaşık duygular içindeyim.” (K6, K11)

“Mutlu hissediyorum. Çünkü ait olduğum yerdeyim.” (K3)

“Sürekli öğrendiğim için mutlu hissediyorum.” (K4)

“Fen lisesinde zorlama sınavlardan dolayı ciddi manada kaygılı ve stresli hissediyorum.” (K2)

“Yoğunluktan dolayı stres içindeyim.” (K5)

“Burada sürekli rakiplerimi gördüğüm için stresli oluyorum.” (K9)

“Fen lisesinde olmak bana göre normal bir durum olduğu için bir şey hissetmiyorum.”
(K10)

Öğrencilerin fen lisesinde karışık duygular içerisinde olduğu ifade edilebilir. Zor ve yoğun süreçten dolayı stres ve mutsuzluk söz konusu olurken, sürekli öğrendiği ve kendini fen lisesine ait hissettiği için mutlu öğrencilerin olduğu da görülmektedir.

“Özel öğretim kursu” kategorisi için alınan görüşler:

“Özel öğretim kursunda duygusal anlamda hissettiğim bir şey yok. Çünkü bana çok sıradan geliyor.” (K7, K10)

“Okul derslerime katkı sağladığı için genellikle mutlu olduğumu söyleyebilirim.” (K1)

“Okula göre rahat bir ortam olduğundan dolayı genellikle mutlu hissettiğimi söyleyebilirim.”(K6)

“Yine yoğunluk, yine sorular ve yine stres...”(K9)

Öğrencilerin özel öğretim kursunda fen lisesine benzer duygular yaşadığını görmekte birlikte, kursun kendileri için duygusal anlamda bir şey ifade etmediğini belirten öğrenciler de mevcut.

“Keman Kursu” kategorisi için alınan görüşler:

“Keman kursu benim için eğlenceli küçük bir dünya gibidir. Bu yüzden çok iyi hissediyorum.” (K2)

Yeteneği doğrultusunda sanatsal bir faaliyet ile uğraş içinde olan özel yetenekli bireyin, küçük dünyasında kendini çok iyi hissettiği görülmektedir.

4. TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Elde edilen bulgular doğrultusunda özel yetenekli bireylerin birden fazla kurumda öğrenim görmesi ile ilgili gerekli değerlendirmeler yapılmıştır. İsteyerek gidilen kurumlar alt problemine ilişkin bulgular incelendiğinde özel yetenekli öğrencilerin tümünün BİLSEM’e isteyerek gittiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler bu kurumda olmanın, kendileri için eğlenceli olduğunu, burada yeteneklerini geliştirebildiğini aynı zamanda dinlenebildiklerini ifade etmiştir. Benzer şekilde Epçaçan ve Oral’ın (2019) özel yeteneklilerin BİLSEM’deki öğretim uygulamalarına yönelik görüşlerini incelediği çalışmada, öğrencilerin büyük çoğunluğunun, özgüven gelişimi, huzur bulma, problem çözme, araştırma ve sorgulama becerileri ile birlikte yetenekleri keşfetme ve geliştirme gibi katkılarından dolayı bu kurumu tercih ettikleri tespit edilmiştir. Bildiren ve Türkkani’nin (2013), özel yetenekli öğrencilerin BİLSEM’lere bakışını ve beklentilerini incelediği çalışmada problem çözme becerilerinin gelişimi ve özgüvenin artması gibi sonuçlar ortaya çıkmıştır. Çalışmada özel yeteneklilerin BİLSEM’i değerlendirirken, yeteneklerini rahat geliştirebildiği, kendilerini daha iyi hissettiği ve ifade edebildiği bir ortam olarak gördüğü belirlenmiştir. Fen lisesine ise öğrencilerden on kişi isteyerek gittiğini belirtmiştir. Bu öğrenciler, fen lisesinin iyi bir gelecek sunan bir okul olduğunun farkında olmakla birlikte ildeki en iyi okul olduğunu da ifade etmiştir. Başarılarının sonucu olarak burada bulunmak, isteyerek bu okula gitmelerinin bir diğer nedenidir. Türk’ün (2018) özel yeteneklilerin eğitiminde fen liselerinin önemini anlattığı çalışmada fen liselerine ilişkin, öğrencilerin benzer söylemlerde bulunduğu yani fen lisesinin önemli bir gelecek

sunabildiği ve diğer lise türlerine göre daha iyi bir okul olduğu görüşü tespit edilmiştir. Fen liselerini, akademik düzeyi en yüksek öğrencilerin tercih ettiğini ve bu okulların buldukları bölgede üst düzey okullar olduğunu ifade etmiştir. Özel öğretim kursuna devam eden yedi öğrencinin tamamı da okul derslerini desteklemesi ve üniversite sınavlarına hazırlaması gibi durumlardan dolayı kursa isteyerek gittiğini açıklamıştır. Keman kursuna giden tek öğrenci ise bunun ilgi duyduğu bir alan olduğunu ve kendini ifade etmek noktasında daha sağlıklı bir iletişim kurmada aracı olarak gördüğünden dolayı isteyerek bu kursa gittiğini belirtmiştir. Görüldüğü gibi öğrenciler yeteneklerini ortaya koyabildiği ölçüde kendini iyi hissetmektedir. Bu yüzden araştırmaya katılan öğrencilerin tamamının BİLSEM'e isteyerek devam etmesini anlamak mümkündür. Öğrencinin eğitim aldığı ortamın ilgi ve gereksinimlerini karşılayacak düzeyde olması, ona fayda sağlayacak koşulların oluşturulması verimliliği ve başarıyı artıracaktır.

Birden fazla eğitim kurumunda olmanın öğrenciler açısından ne gibi avantajlar sunduğu incelendiğinde katılımcıların başarı, çok yönlü gelişim ve sosyal çevre gibi kavramları öne çıkardığı görülmektedir. Kurumlardaki farklı öğretmenlerden ders almanın kavramayı pekiştirmesi, yetenekler doğrultusunda zamanla belli alanlarda uzmanlaşma fırsatının olması ve başarı odaklı bir yaşam planlanmasında birden fazla kurumda olmanın öğrenciler için avantajlı olduğu görülmektedir. Kurumlardan birinin yoğun stresli olması bir diğerinin dinlendiren bir ortama sahip olması öğrencilerin yaşamlarını düzenlemede denge unsuru olarak görülmesi ve bunun avantaj olarak sunulması dikkat çeken bir sonuçtur. Farklı kurumlardan farklı arkadaşlar edinmek yine öğrencilerin sosyal çevre anlamında ifade ettiği bir diğer avantajdır. Emir ve Yaman'a (2017) göre özel yeteneklilere sunulacak eğitim hizmetlerinin temelinde öğrencilerin öğrenmelerini artıracak eğitim programları ve öğretim stratejilerinin geliştirilmesi ve uygulanması gerekmektedir. Bunu yaparken öğrencilerin ihtiyaçlarını ve yeteneklerini dikkate almakta fayda vardır. Bu esaslar göz önünde bulundurulduğu takdirde öğrencilere sunulan eğitimin onlar için avantajlı olabileceğinden söz edilebilir. Araştırmada öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda öğrencilerin de birden fazla kurumda olmanın kendileri için anlamlı ve avantajlı olduğunu bildiği görülmüştür. Aynı zamanda öğrencilerin bu farklı kurumların tüm imkanlarından yararlanmak çabası da söz konusudur.

Birden fazla eğitim kurumunda olmanın dezavantajları incelendiğinde ise zamanın yetmemesi konusunda öğrencilerin sıkıntılı olduğu görülmüştür. Öğrencilerin zamanı istedikleri gibi geçiremediği hatta bundan kaynaklı bazen bir kurumu ihmal ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilere göre fen lisesi zorunlu olduğu için burada ihmal edilen kurum BİLSEM'dir. Öğrencilerin önceki görüşlerinden de hatırlanacağı üzere BİLSEM hepsinin isteyerek gittiği bir kurumdur. Ancak ortaya çıkan bu yoğun tempolu işleyişte özel yetenekli öğrencilerin yeteneklerini doğrudan geliştirebilecekleri bir kurumdan vazgeçebildikleri görülmektedir. Bu aşırı yoğunluğun öğrencilerde ciddi düzeyde yorgunluğa ve uyku problemlerine yol açtığı gibi dezavantajlar da söz konusudur. Birden fazla kurumda eğitim almak özel yetenekli öğrenciler için aynı zamanda stres anlamına gelmektedir. Çünkü hem özel yetenekli olmak hem de birkaç kurumda okumak yüksek düzeyde beklentiye doğurmaktadır. Bu durum öğrencilerin neye ağırlık vereceklerini şaşırmasına dolayısıyla istediklerini yapamamalarına neden olmaktadır. Cross, Coleman ve Terhaar-Yonkers'e (1991) göre özel yetenekli çocukların öğretmen ve ebeveynlerinin sürekli yüksek beklenti içinde olması bu çocukların stresli yaşamasına sebep olabilmektedir (Akt: Leana-Taşçılar, 2017). Özel yetenekli çocukların yüksek farkındalık düzeyleri, konulara karşı aşırı duyarlı olma durumlarının yanında bir de yoğun bir eğitsel süreç içerisinde oldukları göz önünde bulundurulmalıdır. Bu yüzden beklentinin, yorgunluğun ve stresin daha az olduğu bir yaşantıya sahip olabileceği bir ortam oluşturulmalıdır. Ayrıca farklı kurumlarda bu öğrencilere avantajlı imkanlar sunma çabasına

karşın, öğrencileri yoğun beklenti, aşırı baskı ve plansız yoğun tempodan dolayı dezavantajlı bir duruma düşürmemek gerekir. Öğrencilerin bu konu ile ilgili söylemlerini ailelerin, yetkililerin ve çevrenin ciddi manada dikkate alması gerekmektedir.

Öğrenciler için öncelikli kurumun hangisi olduğu, nedenleriyle incelendiğinde tüm öğrencilerin fen lisesini işaret etmesi dikkat çeken bir sonuç olmuştur. Burada öğrencilerin birbirine benzer nedenlerle fen lisesini öncelikli buldukları ortaya çıkmıştır. Öğrenciler kaliteli bir üniversiteye gidebilmek, istediği mesleği elde etmek ve iyi bir geleceğe uzanmak noktasında bu kurumun iyi bir araç olabileceğini ifade etmiştir. Biraz daha açık ifade etmeyi tercih eden öğrencilerin de fen lisesinin aslında bütün hayatını belirleyecek bir okul olduğunu, istediği mesleği elde edeceği için ilerde iyi paralar kazanacağını bildiği için öncelikli olarak burayı düşündüğü görülmüştür. Özbaş'ın (2013) farklı liselerdeki öğrencilerin fırsat ve imkan eşitliği ile ilgili algılarını incelediği çalışmada fen lisesi öğrencilerinin genel lise öğrencilerine göre yükseköğretime geçiş yönünde daha avantajlı olduğu algısının ortaya çıktığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla bu durum, öğrencilerin nasıl bir okulda okuduğunun, bunun kendilerine neleri sunabileceğinin yani okuldan sonraki yaşantısı itibariyle neleri elde edebileceğinin farkında olduğu anlamına gelmektedir. Öğrencilerin burada öncelikli tercihi geleceğini sağlam bir şekilde tesis etmek olmuştur. Bunun için farklı yetenek veya ilgilerini gerekirse erteleyebileceği veya ikinci plana atabileceği durumu dikkat çekmiştir.

Özel yetenekli öğrencilerin kendi tercihlerine bırakılsa ve içinden geldiği gibi sadece bir kuruma devam etmek istese bu hangisi olurdu alt problemine yönelik öğrenciler, önceki temadaki duruma yakın ama biraz farklı olan bir yaklaşım ortaya koymuştur. Garanti meslek elde etme, iyi bir sosyal ortamda bulunma ve öğrencinin hayal ettiği bir yol olması gibi nedenlerden dolayı fen lisesinin sekiz öğrencinin tercihi ile öncelikli olduğu tespit edilmiştir. Ancak birebir eğitimi, sakin ortamı ve yetenek geliştirme fırsatından dolayı iki öğrencinin BİLSEM'i öncelikli gördüğü ortaya çıkmıştır. Özel bir kurumda keman dersleri alan öğrencinin, iç dünyasına ulaştığını yani kendini bu derslerde bulduğunu düşündüğü için, keman kursunu öncelikli gördüğü ortaya çıkmıştır. Ayrıca bu temada hiçbir öğrencinin özel öğretim kursunu tercih etmemesi dikkat çeken bir sonuç olmuştur. Demek ki sistem veya süreçle ilgili planlamaların yapılması öğrencilere bırakılsa doğal bir gerçeğin ortaya çıkacağı görülebilir. Yani çoğunluğu geleceğini garanti altına alma çabasında olacak. Diğerleri de yetenekleri, ilgileri ve ertelemeyen yapmak istediklerinin peşinden gidecektir. Belki de öğrencilerin bu konuda söz sahibi olmasına müsaade edilmelidir.

Özel yetenekli öğrencilerin gittikleri kurumların kendilerinde ne gibi duygular uyandırdığı her bir kurumda nasıl hissettikleri incelenmiştir. BİLSEM'de öğrencilerin mutlu ve özgür hissettiği sonucuna ulaşılmıştır. Fen lisesinde bulunduğu, bazı öğrencilerin bazen mutlu bazen mutsuz hissettiğini belirttiği tespit edilmiştir. Mutlu olduğunu belirten öğrencilerin yanında kaygılı, stresli ve bir şey hissetmediğini ifade edenler de vardır. Özel öğretim kursunda iken öğrencilerin fen lisesine benzer duygular yaşadığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin bazıları burada bir şey hissetmediğini, bazılarının genellikle mutlu olduğunu ve diğerlerinin de stresli olduğunu belirttiği görülmüştür. Son olarak keman kursuna giden öğrencinin çok iyi hissettiği ve mutlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu alt problemde ulaşılan bulgularda öğrencilerin ne istediklerini bildiğini görmek mümkündür. Yani öğrencinin kendini iyi hissettiği, olmak istediği yerde iken kendini daha iyi ifade edebildiği söylenebilir. Bu ifadeler doğrultusunda öğrencilerin genel olarak mutluluk duygusunu öne çıkardığı belirtilebilir. Bununla ilgili olarak Baylis (2004) mutluluğun, tercih edilen bir durum olduğunu, olaylara bakış açısının bunu şekillendirdiğini söylemektedir. Aslında bu çalışmada katılımcıların görüşlerinden anlaşıldığı kadarıyla, özel yetenekli öğrencilerin yapmaya çalıştığı da budur. Yani öğrencinin içinden geçtiği zorlu ve yoğun eğitim sürecine rağmen başarmak ve mutlu

olmaya çalışmak gayreti ile bu durumu açıklamak mümkündür. Dolayısıyla bir eğitim ortamında öğrencilerin arzuladığı bir ortamı meydana getirmek noktasında onların ilgileri ve gereksinimlerini dikkate almakta fayda vardır. Çünkü bu duyguları, özellikle de başarı ve mutluluğu yaşayabilmeleri önemlidir.

Ortaya çıkan bu sonuçlar doğrultusunda aşağıda verilen öneriler dikkate alınabilir:

- Öğrencilerin yeteneklerini ortaya koyup geliştirebildikleri BİLSEM'e daha çok gitmek istedikleri halde yoğunluktan dolayı burayı ihmal edebildikleri görülmüştür. Özel yeteneklilerin eğitimden daha sağlıklı bir şekilde yararlanabilmesi ve zamanın daha iyi yönetilebilmesi için okuduğu kurum ile BİLSEM'deki programların koordine edilmesine yönelik çalışmalar yapılabilir.
- Özel yetenekliler, birden fazla kurumda olmanın sunduğu avantajların farkında, ancak birtakım dezavantajlar da söz konusudur. Bu konuda avantajlı yönleri biraz daha ön plana çıkarıp yaygınlaştırmak, dezavantajlar ile ilgili sorunların giderilmesi için kurumların idareleri ve rehberlik birimlerinin işbirliği yaparak yapılabilecekler üzerinde görüşmesi uygun olabilir.
- Özel yetenekli öğrencilerin kaygı ve streslerini ortadan kaldıracak veya en aza indireyecek eğitim politikaları geliştirilebilir. Bu politikalar onların yetenekleri doğrultusunda gelişmelerini ve evrensel anlamda ülkeye ve insanlığa katkıda bulunmalarını sağlayacak düzeyde belirlenmelidir.

KAYNAKÇA

- Akarsu, F. (2004). Enderun: Üstün yetenekliler için saray okulu. *1. Türkiye üstün yetenekli çocuklar kongresi seçilmiş makaleler kitabı* (s. 97-101). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Akbaba, S. (2006). Eğitimde motivasyon. *KazımKarabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 343-361.
- Ayas, B. (2010). Bilimsel Üretkenlik Testi'nin ilköğretim 6. sınıf düzeyinde psikometrik özelliklerinin incelenmesi. (*Yayımlanmamış yüksek lisans tezi*), Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Baylis, N. (2004). Teaching positive psychology. In P. A. Linley & S. Joseph (Eds.), *Positive psychology in practice*. NJ: Willey & Sons.
- Bildiren, A. ve Türkkan, B. (2013). Üstün yetenekli öğrencilerin perspektifinden Bilim ve Sanat Merkezleri'nin hoş ve hoş olmayan özellikleri ve değişiklik talepleri. *Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1 (2), Özel Sayı, 128-135.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri*. (M. Bütün & S. B. Demir, Çev. Ed.). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çitil, M. (2018). Türkiye'de üstün yeteneklilerin eğitimi politikalarının değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, Özel Sayı 47(220), 143-172. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Emir, S. ve Yaman, Y. (2017). Özel yetenekli öğrenciler için eğitim programı nasıl olmalı? S. Emir (Ed.), *Özel yeteneklilerin eğitiminde program tasarımı* içinde (s. 1-22). Ankara: Pegem Akademi.
- Enç, M. (2005). *Üstün beyin gücü*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

- Epçaçan, U. ve Oral, B. (2019). Özel Yetenekli Öğrencilerin BİLSEM'deki Öğretim Uygulamalarına İlişkin Görüşleri. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (13), 139-166. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/susbid/issue/46451/542539>.
- Hays, P. A. (2004). Case study research. K. De Marrais & S. D. Lapan (Ed.), *Foundations for (research: Methods of inquiry in education and the social sciences in* (pp. 218-234). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Koshy, V. (2002). *Teaching gifted children 4-7: A guide for teachers*. London: David Fulton Publishers.
- Leana-Taşçılar, M. Z. (2017). Özel yetenekli öğrencilerin psikolojisine genel bakış. *Özel yetenekli çocukların psikolojisi: Teoriden uygulamaya içinde* (s.1-34). Ankara: Nobel Akademi Yayınları.
- MEB. (2010). Millî Eğitim Bakanlığı Fen Liseleri Yönetmeliği. Ankara.
- MEB. (2014). 2014 Mali yılı performans programı. Ankara.
- MEB. (2017). Bilim ve Sanat Merkezleri öğrenci tanılama kılavuzu 2017-2018. Ankara.
- Merriam, S. B. (2013). Nitel araştırma – Desen ve uygulama için bir rehber. (S. Turan, Çev. Ed.). Ankara: Nobel.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (2016). *Nitel veri analizi*. (S. Akbaba Altun ve A. Ersoy). Ankara: Pegem Akademi.
- Özbaş. M. (2013). Genel lise ve fen lisesi öğrencilerinin ortaöğretimde fırsat ve imkân eşitliğine yönelik algılarının incelenmesi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:4, Sayı:10, 1-18.
- Türk, E. (2018). Fen lisesi öğrencileri üstün yetenekli mi? Üstün yeteneklilerin eğitiminde fen liselerinin önemi. *Millî Eğitim Dergisi*, Özel Sayı 47(220), 437-443. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.